

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 10. juuli 2023
(OR. en)

11695/23

Institutsioonidevahelised
dokumendid:
2023/0228(COD)
2023/0227(COD)

AGRI 388
AGRILEG 130
SEMENCES 32
PHYTOSAN 44
FORETS 84
CODEC 1336
IA 176

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	6. juuli 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	SWD(2023) 415 final
Teema:	KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE Lisatud dokumentidele: ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse taimse paljundusmaterjali tootmist ja turustamist liidus ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) 2016/2031, (EL) 2017/625 ja (EL) 2018/848 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 66/401/EMÜ, 66/402/EMÜ, 68/193/EMÜ, 2002/53/EÜ, 2002/54/EÜ, 2002/55/EÜ, 2002/56/EÜ, 2002/57/EÜ, 2008/72/EÜ ja 2008/90/EÜ (taimset paljundusmaterjali käsitlev määrus) ja ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse kultiveerimismaterjali tootmist ja turustamist liidus ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) 2016/2031 ja 2017/625 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 1999/105/EÜ (kultiveerimismaterjali määrus)

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument SWD(2023) 415 final.

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 5.7.2023
SWD(2023) 415 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Mõju hindamise aruande kommenteeritud kokkuvõte

Lisatud dokumentidele:

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,
milles käsitletakse taimse paljundusmaterjali tootmist ja turustamist liidus ning millega
muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) 2016/2031, (EL) 2017/625 ja
(EL) 2018/848 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 66/401/EMÜ,
66/402/EMÜ, 68/193/EMÜ, 2002/53/EÜ, 2002/54/EÜ, 2002/55/EÜ, 2002/56/EÜ,
2002/57/EÜ, 2008/72/EÜ ja 2008/90/EÜ (taimset paljundusmaterjali käsitlev määrus)

ja
ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,
milles käsitletakse kultiveerimismaterjali tootmist ja turustamist liidus ning millega
muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) 2016/2031 ja 2017/625 ning
tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 1999/105/EÜ (kultiveerimismaterjali määrus)

{COM(2023) 414 final} - {SEC(2023) 414 final} - {SWD(2023) 410 final} -
{SWD(2023) 414 final}

1. Vajadus meetmete järele

Milles probleem seisneb ja miks see on ELi tasandi probleem?

Taimse paljundusmaterjali ja kultiveerimismaterjali turustamist käsitlevad ELi õigusaktid on jõus olnud alates 1966. aastast. Hilisemate muudatuste tõttu on õigusraamistik muutunud keerukaks ning see ei ole täielikult vastavusse viidud lähedalt seotud poliitikaga (taimentervise, ametliku kontrolli ja mahepõllumajandusliku tootmise valdkonnas). Kuna õigusaktide teatavad aspektid jätavad tõlgendamisruumi, on rakendamine liikmesriigiti erinev ning seega on erinevad ka tingimused ettevõtjate jaoks. Valdkondades, mille puhul õigusaktides ei ole õigeaegselt arvesse võetud teaduse ja tehnika arengut (uuenduslikud tootmisprotsessid, biomolekulaarsed meetodid, digilahendused), on kasutusele võetud riiklikke tavasid.

Kuna esialgu olid õigusaktid suunatud tootlikkusele, ei paku need kuigi palju võimalusi tegeleda kestlikkuse, kliimamuutustega kohanemise ja elurikkusega seotud probleemidega. Uusi sorte ei hinnata piisavalt näitajate suhtes, mis võivad soodustada kestlikku tootmist. Turulepääsu eeskirjad on piiravad mahepõllumajanduslike ja säilitussortide ning tegevuse suhtes, mis võimaldaks suurendada kasvatatavate kultuuride geneetilist mitmekesisust ja täita konkreetseid kohalikke vajadusi (nt lühikesed tarneahelad). Kultiveerimismaterjali käsitlevas õigusaktis on kultiveerimismaterjali määratlemisel lähtutud selle tähtsusest seoses metsanduseesmärkide täitmisega kõikjal liidus või liidu osas, kuid jäänud ebamääraseks selle suhtes, milliseid metsanduseesmärke õigusakti kohaldamisala hõlmab. Lahendamist vajavad muutuvatest kliimatingimustest tingitud raskused kultiveerimismaterjali tarnimisel, samuti on eeskirjad kultiveerimismaterjali kasutajatele esitatava teabe kohta ebaselged, mis omakorda tekitab riski, et metsastamisel ja taasmetsastamisel kasutatakse ebasobivat kultiveerimismaterjali.

Mida tuleks saavutada?

Algatusega tuleks tagada kvaliteetne ja mitmekesise valikuga taimne paljundusmaterjal / kultiveerimismaterjal kõigile kasutajatele ning võrdsed võimalused ettevõtjatele kogu ELis. See peaks aitama kaasa põllumajanduskultuuride stabiilsele saagikusele ja metsaökosüsteemide tootlikkusele praegustes ja prognoositud tulevastes kliimatingimustes. Algatusega tuleks ühtlustada ametlikku kontrolli, parandada sidusust taimentervisealaste õigusaktidega ning võimaldada uute teaduslike ja tehniliste lahenduste kasutuselevõttu. Samuti tuleks hõlbustada mahepõllumajanduslike sortide registreerimist ning toetada taimede ja metsade geneetiliste ressursside säilitamist ja säästvat kasutamist.

Milline on ELi tasandi meetmete lisaväärtus (subsidiiaarsus)?

Selleks et tegeleda piiriüleste küsimustega, nagu vajadus tagada kestlik tootmine ja toiduga kindlustatus, metsade säästev majandamine ja metsaökosüsteemide taastamine, on äärmiselt oluline, et taimset paljundusmaterjali / kultiveerimismaterjali saaks turustada piiranguteta kogu ELis. See on veelgi olulisem praegust geopoliitilist olukorda ja energiakriisi silmas pidades. Taimse paljundusmaterjali / kultiveerimismaterjali turulepääs sõltub riikide pädevate asutuste tehtavatest katsetest ja kontrollidest. ELi ühiseeskirjadega tagatakse taimse paljundusmaterjali / kultiveerimismaterjali kvaliteet ning avatud ja aus konkurents ühtsel turul. Ilma nendeta oleks ühe süsteemi asemel 27 eraldiseisvat süsteemi – see omakorda takistaks liikumist, moonutaks konkurentsi ning suurendaks ettevõtjate ja asutuste finantskoormust.

2. Lahendused

Millised on eri poliitikavariandid nende eesmärkide saavutamiseks? Kas on olemas eelistatud poliitikavariant?

Hinnati kolme varianti – suurimat paindlikkust pakkuvast variandist (1. variant) suurimat ühtlustatust pakkuva variandini, et vähendada õigusaktide rakendamisega seotud erinevusi (3. variant), kusjuures 2. variandi puhul tasakaalustati vajadus paindlikkuse järele suurema ühtlustatusega, et lahendada tõlgendamiserinevustest tulenevad probleemid.

Kõigi variantide horisontaalsed elemendid: 1) haldusmenetluste lihtsustamine ja paindlikum otsustusprotsess, 2) ühtlustatud eeskirjad mahepõllumajanduslike ja säilitussortide kohta ning 3) ühtlustamine taimetervisealaste õigusaktidega.

1. variant – suurim paindlikkus. 1. variandiga kehtestatakse taimse paljundusmaterjali / kultiveerimismaterjali ametlike kontrollide miinimumnõuded, kuid neid ei seotaks ametliku kontrolli määrusega. Vastu võetakse suunised uuenduslike tootmisprotsesside, biomolekulaarsete meetodite ja digilahenduste kasutamise kohta. Uusi põllumajandustaimesorte hinnatakse senisest üksikasjalikumalt omaduste suhtes, mis soodustavad kestlikku tootmist. Kõigiviljade ja viljapuude puhul nähakse ette vabatahtlik hindamine. Õigusaktide kohaldamisalasse ei kuulu seemnete säilitamise võrgustike tegevus, turustamine hobiaednikele ega põllumajandustootjate mitterahaline seemnevahetus, et soodustada taimse paljundusmaterjali geneetilise mitmekesisuse suurendamist. Kultiveerimismaterjali käsitlevad õigusaktid hõlmavad üksnes tootmist metsanduseesmärkidel, et tagada kvaliteetse kultiveerimismaterjali olemasolu metsastamiseks/taasmetsastamiseks. Kestlikkusega seotud nõudeid laiendatakse madalamate kategooriate kultiveerimismaterjalile. Kehtestatakse suunised erandolukorra kavade koostamiseks, et tulla toime kultiveerimismaterjali märkimisväärse puudusega äärmuslike ilmastikunähtuste ja katastroofide korral.

2. variant – paindlikkuse ja ühtlustatuse tasakaalustamine (eelistatud variant). 2. variandiga arvatakse taimse paljundusmaterjali / kultiveerimismaterjali ametlikud kontrollid ametliku kontrolli määruse kohaldamisalasse, kuid sobivates kohtades ELis tehakse lihtsustatud impordikontrolli, et tagada kehtivate eeskirjade sihipärasem ja tõhusam täitmine. Õigusaktidesse lisatakse aluspõhimõtted uuenduslike tootmisprotsesside, biomolekulaarsete meetodite ja digilahenduste kasutamise kohta. Uute sortide hindamine kestlikku tootmist soodustavate omaduste suhtes muutub kohustuslikuks kõigi põllukultuurirühmade puhul, kuid liikmesriikidel on võimalus rakendada seda asjaomaseid agroökoloogilisi tingimusi arvesse võttes. Seemnete säilitamise võrgustike tegevuse, hobiaednikele turustamise ja põllumajandustootjate mitterahalise seemnevahetuse suhtes kohaldatakse leebemaid eeskirju, et aidata suurendada taimse paljundusmaterjali geneetilist mitmekesisust ning tagada seejuures miinimumkvaliteet. Kultiveerimismaterjali käsitlevate õigusaktide kohaldamisalasse kuulub tootmine metsanduseesmärkidel ja muudel kui metsanduseesmärkidel, et suurendada kultiveerimismaterjali kvaliteeti ka muude kasutusalade puhul peale metsastamise/taasmetsastamise. Kestlikkusega seotud nõudeid laiendatakse madalamate kategooriate kultiveerimismaterjalile. Kehtestatakse üldnõuded erandolukorra kavade

koostamiseks, et tulla toime kultiveerimismaterjali märkimisväärse puudusega äärmuslike ilmastikunähtuste ja katastroofide korral.

3. variant – suurim paindlikkus. 3. variandi puhul arvatakse taimse paljundusmaterjali / kultiveerimismaterjali ametlikud kontrollid ametliku kontrolli määrase kohaldamisalasse ning piiripunktides kohaldatakse rangemat impordikontrolli koos nõudega esitada eriotstarbelised impordidokumendid, et tugevdada ja täielikult ühtlustada nõuete täitmise tagamist. Õigusaktidesse lisatakse üksikasjalikud ja siduvad eeskirjad uuenduslike tootmisprotsesside, biomolekulaarsete meetodite ja digilahenduste kasutamise kohta. Uute sortide hindamine kestlikku tootmist soodustavate omaduste suhtes muutub kohustuslikuks kõigi põllukultuuride puhul ning kõigi liikmesriikide suhtes kehtivad üksikasjalikud ja ühtlustatud nõuded ja meetodid. Seemnete säilitamise võrgustike tegevuse, hobiaednikele turustamise ja põllumajandustootjate mitterahalise seemnevahetuse suhtes kohaldatakse taimset paljundusmaterjali käsitlevate õigusaktide üldnõudeid, et tagada ühtsed reeglid kõigile turusegmentidele. Kultiveerimismaterjali käsitlevate õigusaktide kohaldamisalasse kuulub tootmine metsanduseesmärkidel ja muudel kui metsanduseesmärkidel, et suurendada kultiveerimismaterjali kvaliteeti ka muude kasutusalade puhul peale metsastamise/taasmetsastamise. Kestlikkusega seotud nõudeid laiendatakse madalamate kategooriate kultiveerimismaterjalile ning nende puhul kohaldatakse ühtlustatud nõudeid. Kehtestatakse ühiseeskirjad erandolukorra kavade koostamiseks, et valmistuda kultiveerimismaterjali märkimisväärseks puuduseks äärmuslike ilmastikunähtuste ja katastroofide korral.

Millised on eri sidusrühmade seisukohad? Kes millist varianti toetab?

Üldjoontes toetatakse taimse paljundusmaterjali / kultiveerimismaterjali kehtiva õigusraamistiku ja selle kahe põhisamba säilitamist; need põhisambad on sortide/algmaterjali registreerimine ning taimse paljundusmaterjali / kultiveerimismaterjali sertifitseerimine (süsteem, millega tagatakse taimse paljundusmaterjali / kultiveerimismaterjali identsus, kvaliteet ja tervis). Samuti pooldatakse ulatuslikult erandeid, mida peetakse vajalikuks selleks, et saavutada taimede geneetiliste ressursside säilitamise ja säästva kasutamise ning mahepõllumajandusliku tootmisega seotud eesmärgid. Erandite ulatuse küsimuses arvamused lahknevad. Kodanikud ja kodanikuühiskonna organisatsioonid on arvamusel, et taimede geneetiliste ressursside säilitamise ja säästva kasutamisega seotud tegevus tuleks õigusaktide kohaldamisalast täielikult välja jätta. Enamik tööstuse sidusrühmi ja riikide pädevaid asutusi pooldab erandeid, kuid leiab, et tagada tuleb kvaliteet ja tervis; väike osa neist aga on arvamusel, et kõik erandid peaksid olema piiratud. Üldjoontes ollakse nõus, et rohkem tuleks keskenduda kestlikkusele, kuid seejuures tuleks säilitada paindlikkus, et võtta arvesse ELis valitsevaid erinevaid tingimusi. Sidusrühmadele ja riikide pädevatele asutustele valmistavad aga muret kulud, mis kaasneksid kestlikkuse hindamise kasutuselevõtuga viljapuude ja köögiviljade puhul. Kodanikuühiskonna organisatsioonid rõhutavad säilitustegevuse ja mahepõllumajandusliku tootmise olulist panust kestlikkusega seotud eesmärkide saavutamisse. Üldiselt ollakse nõus, et ametlikke kontrole on vaja ühtlustada, kuid see ei tohiks suurendada halduskoormust, et biomolekulaarsete meetodite ja digilahenduste kasutamine toob kasu, kuid see peaks olema vabatahtlik, kultiveerimismaterjali käsitlevad õigusaktid peaks ka edaspidi olema eraldi taimset paljundusmaterjali käsitlevatest õigusaktidest. Kultiveerimismaterjali käsitleva kehtiva õigusakti kohaldamisalasse kuuluvate eesmärkide küsimuses olid sidusrühmad erinevatel arvamustel. Sidusrühmade seisukohtadele vastab kõige paremini 2. variant.

3. Eelistatud poliitikavariandi mõju

Millised on eelistatud poliitikavariandi eelised?

Eelistatud variant suurendab ettevõtjate ja riikide pädevate asutuste tõhusust tänu järgmisele: ettevõtjate suuremad võimalused korraldada tegevust ametliku järelevalve all, ühtlustatus taimetervisealaste õigusaktidega, riskipõhiste ametlike kontrollide kehtestamine ning võimalus kasutada registreerimis- ja sertifitseerimissüsteemides biomolekulaarseid meetodeid ja digilahendusi. Rangemad kohustuslikud kestlikkusnõuded koos paindlikkusega kohandamiseks vastavalt kohalikele agroökoloogilistele tingimustele aitavad tagada kestlikuma põllumajandusliku toidutootmise ja toiduga kindlustatuse, sest muutuvatesse agrokliimaatilistesse tingimustesse paremini sobivad sordid annavad stabiilsemat saaki. Haiguste suhtes resistentsetel/tolerantsetel sortidel on soodne keskkonnamõju, sest need võivad vähendada vajadust taimekaitsevahendite järele. Paremate kestlikkusnäitajatega kultiveerimismaterjal võib aidata kohaneda kliimamuutustega, mille mõju metsadele on juba ilmne, ja neid kliimamuutusi leevendada – see tagab olulise keskkonnakasvu. Paraneb valmisolek kultiveerimismaterjali suureks nappuseks äärmuslike ilmastikutingimuste ja katastroofide korral ning väheneb halva kvaliteediga kultiveerimismaterjali istutamise risk. Samuti tagavad konkreetsed erandid koostoimes jälgitavuse ja kvaliteedi tagamise vahenditega eeldatavalt kasu taimede ja metsade geneetiliste ressursside säilitamise ja säästva kasutamise seisukohast.

Millised on eelistatud poliitikavariandi kulud?

Eelistatud variant toob ettevõtjatele ja riikide pädevatele asutustele kaasa märkimisväärsed majanduskulud, arvestades et teha tuleb lisainvesteeringuid täiendavaks kestlikkuse hindamiseks. Need on aga proportsionaalsed eesmärkidega ning keskpikas perspektiivis kaalub põllumajandusliku toidutootmise ja metsandussektoris saadav kasu need kulud üles. Muud meetmed ei too ettevõtjatele kaasa uusi kohustusi, ent pakuvad neile uusi võimalusi või leebemaid tingimusi turulepääsuks.

Milline on mõju väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEdele)?

VKE-d saavad – nagu kõik teised ettevõtjad – eeldatavalt kasu süsteemsetest täiustustest ja sellest tulenevast suuremast tõhususest. Kuigi täpsed arvanded puuduvad, on VKE-d väga erinevad nii põllukultuuride (nad võivad olla spetsialiseerunud mõnele üksikule põllukultuurile või laiemale põllukultuuride valikule) kui ka geograafilise ulatuse poolest (riiklik, ELi või rahvusvaheline turg). Nad võivad olla tegevad seemnetööstuse ühes või mitmes etapis: sordiaretus, seemnete tootmine, töötlemine ja turustamine. Olenevalt konkreetsest tegevusest ja innovatsioonitasemest ei pruugi mõnel VKE-l olla võimalik kasutada uusi ettenähtavaid võimalusi (nt digitehnoloogia ja biomolekulaarsete meetodite kasutamine) või ei pruugi need võimalused olla nende tegevuse suhtes asjakohased. VKE-dele, kes aretavad vähesel arvul uusi sorte aastas, võivad lühiajalises perspektiivis avaldada negatiivset mõju rangemad kestlikkusnõuded, arvestades et nad peavad suunama investeeringud ümber paremate kestlikkusnäitajatega sortide aretusse. Samuti oleks eelkõige VKE-del kasu mahepõllumajanduslike ja säilitussortidega seotud meetmetest, sest selles valdkonnas tegutsevad enamasti VKE-d.

Kas on ette näha märkimisväärset mõju riigieelarvetele ja ametiasutustele?

Riikide pädevad asutused peavad suurema tõenäosusega suurendama oma suutlikkust, et tagada kestlikkuse hindamisega seotud rangemate nõuete täitmine. Samuti tuleb kohandada

ametliku kontrolli ja taimetervise nõuetega seoses kehtivaid tavaid ja korraldada ümber ressursse, olenevalt sellest, kuidas pädevus on parasjagu jaotatud.

Kas on oodata muud olulist mõju?

Muu oluline mõju puudub.

Proportsionaalsus

Algatus ei läheks kaugemale sellest, mis on vajalik läbivaatamise eesmärkide saavutamiseks. Seejuures soodustatakse riiklike meetmeid, millest muul juhul ei piisaks, et saavutada kõnealused eesmärgid rahuldaval viisil.

4. Järelmeetmed

Millal poliitika läbi vaadatakse?

Asjakohane läbivaatamisperiood on kümme aastat pärast kohaldamise alguskuupäeva. See vastab keskmisele uue sordi aretamiseks kuluva ajale ning ka iga-aastase seire abil usaldusväärsete andmete kogumiseks vajaminevale ajale.